

ผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ : กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว*
ชิตพล ชัยมะดัน**

(วันรับบทความ : 17 ตุลาคม 2561 /วันแก้ไขบทความ : 12 ธันวาคม 2561 /วันที่ตอบรับบทความ : 24 ธันวาคม 2561)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้วปี 2557-2559 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว 3) เพื่อศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลการดำเนินงานตามนโยบายฯ พบว่า ด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตมีความเหมาะสม โดยเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายฯ ได้แก่ (1) บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ (2) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารขาดความทันสมัยและต่อเนื่อง (3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อย (4) ระเบียบและขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออกสินค้าไทยและกัมพูชา มีความแตกต่างกันในบางเรื่อง (5) ความล่าช้าในการดำเนินงานของผู้รับเหมาการฟ้องร้องผู้บุกรุกที่ดิน และ (6) ความเชื่อมั่นของ นักลงทุนจากความล่าช้าในการดำเนินงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและการจัดทำผังเมือง 3. ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายฯ ร้อยละ 81.70 และประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมบ้างในบางครั้ง ในด้านการประชุมรับฟังข้อมูล แสดงความคิดเห็น เสนอความต้องการในการพัฒนาตามนโยบายฯ 4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายฯ ได้แก่ (1) ปรับปรุงและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ด้านการลงทุน (2) จัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (3) สร้างการรับรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ (4) ผลักดันแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานตามนโยบายฯ

คำสำคัญ : การดำเนินงาน / นโยบาย / เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ : กรณีศึกษา จังหวัดสระแก้วได้รับทุนสนับสนุนจาก วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2560

** อาจารย์ประจำ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

The Result of the Policy Implementation of the Special Economic Zone Policy: A Case of Sa Kaeo Province^{*}

Chittapol Chaimadan^{**}

(Received Date : October 17 , 2018, Revised Date : December 12, 2018, Accepted Date : December 24, 2018)

Abstract

This research aimed to: 1) study the implementation of the Special Economic Zone Policy in Sa Kaeo province from 2014-2016; 2) study the problems and obstacles in the implementation of the Special Economic Zone Policy in Sa Kaeo Province; 3) study the perception and participation of people in the implementation of the Special Economic Zone Policy in Sa Kaeo Province; and 4) study the development guidelines of the implementation of the Special Economic Zone Policy in Sa Kaeo Province. Data were collected from documents, interviews and questionnaires. The results of the study found that: 1. In terms of the policy implementation, all aspects, including context, input, process, and product aspects were appropriate in accordance with the efficiently established operational plan. 2. There were 6 problems and obstacles recognized in the implementation of the policy, which are outlined as follows: (1) There were not enough personnel. (2) Public relations lacked modernity and continuity. (3) People had a lack of involvement in the operation. (4) Rules and procedures for import and export between Thailand and Cambodia differed in some respects. (5) There were delays in the operation of contractors and litigation of land intruders. (6) A non-confidence of investors caused was by a delay in the operations at the Special Economic Zone and creating a city plan. 3. Most people perceived the implementation policy as 81.70 %. Most people were involved in some meetings, public hearings, comments and offered requirements for development according to policy. 4. The development of the guidelines of the policy implementation were as follows: (1) To improve and develop investment information; (2) To set up a strategic plan for the development of Sa Kaeo Special Economic Zone; (3) To create awareness and promote people's participation; and (4) To push ahead with the concept of the model of specific area management to enhance the efficiency and effectiveness of the policy implementation.

Keywords: Operation / Policy / Special Economic Zone

---

^{*} This article is part of research project, funded by Graduate School of Public Administration, Burapha University.

^{**} Lecturer in Graduate School of Public Administration, Burapha University.

บทนำ

เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนของประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นจากการผลักดันของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) โดย ADB ได้บรรจุแผนการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นแผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อการเปลี่ยนระเบียบการขนส่ง (transport corridors) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ ซึ่งทาง ADB ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้างและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้า และตลาดปลายทาง ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ริเริ่มแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน), 2558) ปี พ.ศ. 2556 รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีนโยบายจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนและข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่นและจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศในเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ต่อมารัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการนำประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยได้ประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในเดือนมกราคม 2558 จำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก สระแก้ว ตราด สงขลา และมุกดาหาร และต่อมาในเดือนเมษายนปีเดียวกันได้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมอีกจำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย กาญจนบุรี เชียงราย นครพนม และนราธิวาส ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้สิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุนการลงทุน จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) ด้านการลงทุนและด้านแรงงาน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร รวมทั้งสนับสนุนจัดตั้งศูนย์รวบรวมรับซื้อสินค้าเกษตร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

“จังหวัดสระแก้ว” เป็นประตูเศรษฐกิจที่สำคัญระหว่างไทยกับกัมพูชา โดยในช่วงปี 2553 - 2558 มูลค่าส่งออกชายแดนเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 16.8 ต่อปี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2559) และยังคงอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญของไทยในการขนส่งสินค้าไปยังพม่าและเวียดนามตอนใต้ รวมทั้งสามารถร่วมดำเนินกิจการในลักษณะอุตสาหกรรมการผลิตร่วม (co - production) กับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษออยเปต-โอเนียง (กัมพูชา) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากนักลงทุนไทย เช่น โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า กล่องใส่เครื่องประดับซึ่งใช้แรงงานเข้มข้น โดยมีแนวทางการพัฒนาเป็นศูนย์อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ดังนั้น การให้ความสำคัญกับจังหวัดสระแก้วจะทำให้เกิดการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการค้าชายแดนของประเทศไทยในอนาคตได้อีกมาก (รติมา คชนันท์, 2559)

จากศักยภาพดังกล่าวคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ออกประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 1/2558 ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ.2558 เรื่องกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยได้กำหนดให้พื้นที่ตำบลบ้านด่าน ตำบลท่าข้ามและตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ และ ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วเป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว” โดยก่อนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วนั้นจังหวัดสระแก้วได้จัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ในปี 2557 เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจสระแก้วและจัดทำข้อมูลของจังหวัดสระแก้วให้กับทางคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง ภายหลังจากประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างมากมีการลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามนโยบายอย่างต่อเนื่องจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2557-2559 ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินนโยบายฯ โดยเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินงานตามนโยบายฯในพื้นที่จังหวัดสระแก้วอย่างเป็นทางการ มีกลไกการขับเคลื่อนการทำงาน แผนงาน โครงการ และงบประมาณที่ชัดเจน และมีปัญหาอุปสรรคใดบ้างในการดำเนินงานตามนโยบายฯ รวมถึงการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้วอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้วต่อไป

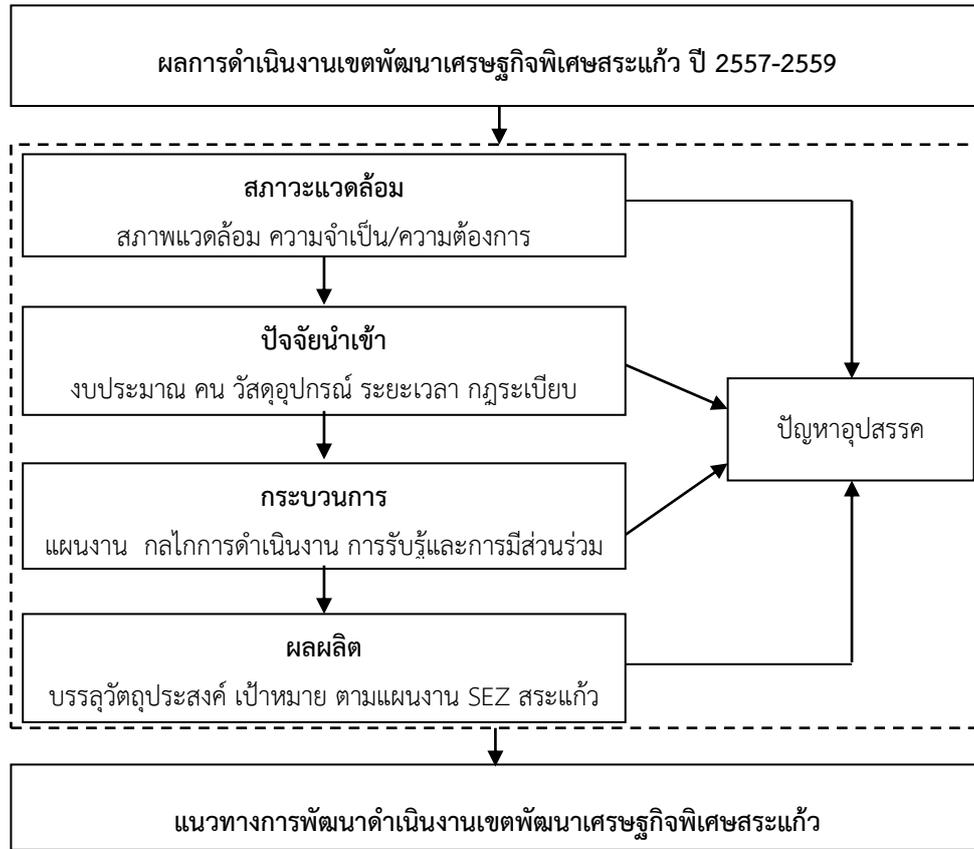

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว ปี 2557-2559
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของแวน มีเตอร์ และ แวนฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975) แนวคิดปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (วรเดช จันทรศร, 2554) และการประเมินตามแบบจำลอง CIPP Model ของ Stufflebeam (1971) ประกอบด้วย ด้านสภาวะแวดล้อม (context) ด้านปัจจัยนำเข้า (input) ด้านกระบวนการ (process) และด้านผลผลิต (product) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิจัย และนำแนวคิดกระบวนการรับรู้ (กันยา สุวรรณแสง, 2544) แนวคิดการมีส่วนร่วมของพลเมืองของ อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969, อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล, 2552) มาร่วมในการกำหนดตัวแปรร่วมในการศึกษาด้านกระบวนการ รวมถึงนำหลักการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย (1) ด้านกำหนดขอบเขตพื้นที่ (2) ด้านการให้สิทธิประโยชน์การลงทุน (3) ด้านการให้บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service: OSS) (4) ด้านมาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว (แรงงาน สาธารณสุขและความมั่นคง) (5) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร และ(6) ด้านการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรชายแดน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ศึกษาด้านผลผลิต โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพได้ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2557-2559 และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษาจากประชาชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ได้แก่ คณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ตัวแทนภาคเอกชน หอการค้าและสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสระแก้ว รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

1.2 ประชาชนตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย ตำบลฝักชะ อำเภอดงเจริญ และตำบลบ้านด่าน ตำบลท่าข้าม ตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จำนวน 12,218 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของตารางทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ขนาดประชากร ∞ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 388 คน และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi – stage sampling) โดยขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนของประชากรแต่ละตำบล และขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple sampling) โดยวิธีการจับสลาก จากประชากรเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ (interview form) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด (open-ended questions) ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสอบถามประเด็น การดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดปี 2557-2559 ปัญหาอุปสรรคของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนจากการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว

2.2 แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นแบบสอบถามในประเด็นการรับรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจากการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องและการเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหา (content analysis)

3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดปี 2557-2559

1.1 ด้านภาวะแวดล้อม พบว่า การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทพื้นที่และศักยภาพ โอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัดสระแก้ว และสามารถแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของ

ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ในอนาคตควรมีการเพิ่มพื้นที่ ตำบลบ้านใหม่หนองไทร และ ตำบลรัฐประเทศของ อำเภอรัญประเทศ และตำบลพัฒนานคร อำเภอรูนานคร เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ 4 ตำบลที่ประกาศให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมี ศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและเป็นพื้นที่ในการเชื่อมโยงเส้นทางโลจิสติกส์ การขนส่งสินค้าให้มี ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสระแก้วได้รับการจัดสรร ทรัพยากรในการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพียงพอสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เป็นต้น แต่พบข้อจำกัด ด้าน บุคลากรในช่วงการดำเนินการระหว่าง ปี 2557-2559 มีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และ บางหน่วยงานมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อย เป็นต้น รวมถึง ข้อจำกัดทางด้าน ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย เช่น ระเบียบและขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออก สินค้า ไทยและกัมพูชา มีความแตกต่างกันในบางเรื่อง และเขตพื้นที่ป่าสงวน เป็นต้น

1.3 ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการดำเนินการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจ สระแก้วนั้น จังหวัดสระแก้วได้กำหนดกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายฯตั้งแต่ปี 2556 ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ต่อมาใน ปี 2557 มีการแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว สามารถขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมบรรลุ เป้าหมายของรัฐบาล ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ 3 ชุด ประกอบด้วย (1) คณะทำงานด้านสิทธิ ประโยชน์ ขอบเขตพื้นที่และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (2) คณะทำงานด้านศูนย์บริการ เบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง และ (3) คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐานและ ด้านบุคลากร ซึ่งในการดำเนินงานที่ผ่านมาั้นแผนการดำเนินงานของรัฐบาลมีความเหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานมีการบูรณาการในการดำเนินงานที่ดี มีประสิทธิภาพแต่ในด้านการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่นักลงทุนและประชาชนนั้น ไม่เป็นปัจจุบันและขาดความต่อเนื่อง และปัจจุบัน ในปี 2560 จังหวัดสระแก้วได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษ จังหวัดสระแก้ว โดยมีคณะทำงาน 10 ชุด เพื่อเป็นกลไกที่ทำหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนการ ดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วตามแผนงานที่กำหนดไว้

1.4 ด้านผลผลิต ผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ จังหวัดสระแก้วนั้น ผลการดำเนินในภาพรวมตั้งแต่ปี 2557-2559 เป็นตามแผนงานการดำเนินงาน และระยะเวลาของโครงการต่างที่กำหนดไว้โดยส่วนใหญ่ (รายละเอียดดังตารางที่ 1) แต่มีบาง

แผนงานที่อาจเกิดความล่าช้าเนื่องจากข้อกฎหมายบางส่วนที่เกี่ยวข้อง ความล่าช้าในการดำเนินงานของผู้รับเหมา และข้อพิพาท ฟ้องร้องผู้บุกรุกที่ดินที่ใช้ในการดำเนินการ เป็นต้น

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

ด้านการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน ปี 2557-2559
1. ด้านกำหนดขอบเขตพื้นที่	ปี 2558 คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้กำหนดให้ท้องที่ 4 ตำบล (ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน และตำบลป่าไร่ อำเภอรัฐประเศ และ ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร) เป็นพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว จำนวน 332 ตร.กม. (207,500 ไร่) และ ปี 2559 กำหนดพื้นที่สำหรับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเช่า จำนวน 660-2-23 ไร่ และพื้นที่ จำนวน 532-3-0 ไร่ สำหรับกรมศุลกากรในการก่อสร้างด่านศุลกากร
2. ด้านการให้สิทธิประโยชน์การลงทุน	จังหวัดสระแก้วได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิประโยชน์ขอบเขตพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน สำหรับความก้าวหน้าของการลงทุนมีโครงการขอรับการส่งเสริมการลงทุน ณ วันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 4 โครงการ เงินลงทุนรวม 1,362.75 ล้านบาท ผ่านการอนุมัติแล้ว 3 โครงการ เงินลงทุนรวม 1,278.75 ล้านบาท
3. ด้านการให้บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service: OSS)	จังหวัดสระแก้วได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service : OSS) จังหวัดสระแก้ว (ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว ชั้น 2 ต.ท่าเกษม อ.เมืองสระแก้ว จ.สระแก้ว) โดยทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการขออนุญาตต่างๆรวมถึงการรับเรื่องการขออนุญาตบางประเภทและประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนสระแก้วมีช่องทางสื่อการประชาสัมพันธ์หลัก ได้แก่ สื่อดิจิทัล ประกอบด้วย เว็บไซต์ http://www.sakaeo.go.th/sez_sk/ และ https://www.facebook.com/sez.sk/
4. ด้านมาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว	จังหวัดสระแก้ว ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง และได้มีการ

ด้านการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน ปี 2557-2559
(แรงงาน สาธารณสุขและความมั่นคง)	จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน สาธารณสุข และการตรวจคนเข้าเมืองในพื้นที่ อำเภอรัญประเทศ ผลการดำเนินงานพบว่า มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือจำนวน 7,165 คน และมีการฝีมือแรงงานไทยบริเวณชายแดนและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 220 คน โดยมีหลักสูตรการฝึกอบรมแรงงาน อาทิเช่น ช่างก่ออิฐและฉาบปูน เทคนิคงานคอนกรีต การทำผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก และการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
5. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร	จังหวัดสระแก้วได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร ผลการดำเนินงาน พบว่า (1) ด้านคมนาคมขนส่งมีจำนวน 13 โครงการ ดำเนินการเสร็จสิ้น 3 โครงการ (2) ด้านด้านบุคลากร/ระบบการผ่านแดนมีจำนวน 4 โครงการอยู่ระหว่างดำเนินการ (3) อุตสาหกรรม มีจำนวน 1 โครงการอยู่ระหว่างดำเนินการ และ (4) สาธารณูปโภค มีจำนวน 6 โครงการอยู่ระหว่างดำเนินการ โดยโครงการส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้
6. ด้านการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรชายแดน	จังหวัดสระแก้วได้ทำการเปิดที่ทำกาและลานอเนกประสงค์สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.จำกัด (สกต.สระแก้วจำกัด) ตำบลหนองน้ำใส อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แหล่งรวบรวมและแก้ไขปัญหาผลผลิตเกษตรพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการในพื้นที่อื่นๆ

2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว

จากผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว

ลำดับที่	ปัญหาอุปสรรค
1	ด้านบุคลากร เช่น มีจำนวนไม่เพียงพอ บางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจด้านเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ถูกต้อง และมีการเปลี่ยนแปลง โยกย้ายขาดความต่อเนื่อง
2	ด้านประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่นักลงทุนและประชาชน ขาดความทันสมัย ต่อเนื่อง
3	ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่มากนัก
4	ด้านระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย เช่น ระเบียบและขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ไทยและกัมพูชา มีความแตกต่างกันในบางเรื่อง ขั้นตอนการจัดทำผังเมืองประกาศกระทรวงมหาดไทยห้ามก่อสร้างตัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท เป็นต้น
5	ด้านความล่าช้าในการดำเนินงานของผู้รับเหมา การฟ้องร้องผู้บุกรุกที่ดิน
6	ความเชื่อมั่นของนักลงทุน ซึ่งมาจากหลายสาเหตุ เช่น ความล่าช้าในการดำเนินงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ การจัดทำผังเมืองซึ่งมีกระบวนการหลายขั้นตอน ระเบียบและขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออกสินค้า และด้านแรงงาน เป็นต้น

3. การรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว

3.1 การรับรู้ของประชาชนต่อการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว คิดเป็นร้อยละ 81.70 และ ประชาชนที่ไม่รับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 18.30 โดยประชาชนรับรู้จากช่องทาง โทรทัศน์ อันดับหนึ่ง รองลงมา ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประชุมชี้แจงของจังหวัด/การประชุมประชาคมประชาคมหมู่บ้าน และ วิทยุ/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย ตามลำดับ

สำหรับประชาชนที่รับรู้การดำเนินนโยบายฯ นั้น รับรู้/รับทราบเกี่ยวกับด้านการกำหนดพื้นที่ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ด้านสิทธิประโยชน์ในการลงทุน ด้านการให้บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน ด้านมาตรการสนับสนุนแรงงานต่างด้าว(แรงงาน สาธารณสุข และความมั่นคง) ด้านการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรชายแดน และด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร ตามลำดับ

3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว พบว่า ส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมบ้างในบางครั้ง ในด้านการประชุมรับฟังข้อมูล

แสดงความคิดเห็น เสนอความต้องการในการพัฒนาตามนโยบายฯ และร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	ไม่เคย	เคย บางครั้ง	บ่อยครั้ง/ ประจำ	รวม
1. ท่านมีโอกาสได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล การดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษจังหวัดสระแก้วจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	56 (17.67)	186 (58.68)	75 (23.66)	317 (100.0)
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอ ปัญหา ความต้องการในการดำเนินงานตาม นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	102 (32.18)	160 (50.47)	55 (17.35)	317 (100.0)
3. ท่านมีส่วนร่วมในการ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษจังหวัดสระแก้วให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบ	105 (33.12)	156 (49.21)	56 (17.67)	317 (100.0)
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมกับหน่วยงานที่ มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมหรือโรงงาน อุตสาหกรรมที่มีจัดตั้งในพื้นที่	132 (41.64)	135 (42.59)	50 (15.77)	317 (100.0)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ปี 2557- 2559 พบว่า

1.1 ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทพื้นที่และศักยภาพ โอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัดสระแก้ว และสามารถแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2559) เรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษโอกาสทองของ SME ไทย” พบว่า “สระแก้ว” เปรียบเป็นประตูเศรษฐกิจที่สำคัญระหว่างไทยกับกัมพูชา โดยในช่วงปี 2553-2558 มูลค่าส่งออกชายแดนเติบโตเฉลี่ยร้อยละ

16.8 ต่อปี และทำเลที่ตั้งอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ ภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Southern Economic Corridor) ตามแนวเส้นทางกรุงเทพฯ - อร์รัฐประเทศ (ไทย) - บันเตียเมียนเจยและพนมเปญ (กัมพูชา) - หุงเต่า (เวียดนาม) และเส้นทางกรุงเทพฯ - อร์รัฐประเทศ (ไทย) - เสียมเรียบและสตึงเตร็ง (กัมพูชา) - กวีญิน (เวียดนาม) จึงเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มผู้ประกอบการไทยให้สามารถตั้งฐานการผลิตในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และอาจจะนำเข้าวัตถุดิบจากฝั่งกัมพูชาหรืออาจจะก่อตั้งศูนย์กระจายสินค้าหรือโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกทางการขนส่งสินค้าระหว่างฝั่งไทยและกัมพูชา หรือธุรกิจในกัมพูชาที่ต้องการส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่สามผ่านทางท่าเรือแหลมฉบังของไทยซึ่งเป็นท่าเทียบเรือขนาดใหญ่และมีระยะทางห่างจากอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประมาณ 250 กิโลเมตร และสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) (2558, น. 327-329) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางและมาตรการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ชายแดน” โดยได้เสนอว่าพื้นที่ อร์รัฐประเทศเหมาะสมในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิต (Export processing zones / Hybrid zones) เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง เป็นต้น โดยการอาศัยข้อได้เปรียบอุปทานแรงงานต่างด้าว ดึงดูดแรงงานต่างด้าวในประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงาน เพื่อแก้ปัญหาคารขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรม และชะลอปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากแรงงานต่างด้าวทะลักเข้ามาบริเวณตอนในของประเทศมากเกินไป และเน้นพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยแบ่งงานตามความชำนาญ และการใช้สิทธิประโยชน์ เช่น การใช้สิทธิ GSP จากประเทศเพื่อนบ้าน

1.2 ด้านปัจจัยนำ พบว่า การจัดสรรทรัพยากรในการบริหารจัดการค่อนข้างมีความเหมาะสม แต่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรบางส่วนงาน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของแวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานตามนโยบายโดยครอบคลุมกิจกรรมของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคลทั้งที่อยู่ในระบบราชการหรือเอกชน เพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จ หรือหมายถึงความพยายามขององค์กรในการแปลงนโยบายซึ่งเป็นนามธรรม ให้เป็นเชิงปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม ตลอดจนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ทั้งนี้ข้อจำกัดด้านบุคลากร นั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการอบรมให้ความรู้ อย่างต่อเนื่อง ให้จัดหากรอบอัตราของบุคลากรเพื่อมารองรับการปฏิบัติงานในบางหน่วยงาน และใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการบริหารมาช่วยการดำเนินงานในส่วนที่บุคลากรไม่เพียงพอ

1.3 ด้านกระบวนการ พบว่า แผนการดำเนินงานของรัฐบาลมีความเหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานมีการบูรณาการในการดำเนินงานที่ดี และในระดับจังหวัดมีกลไก

การดำเนินงานที่เหมาะสม และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานฯ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อติเรก พันเชื้อว (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัย ความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก” พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือการสนับสนุนจากรัฐบาล การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐและการมี ส่วนร่วมของประชาชนทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจสระแก้ว รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญ มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรับทราบ

1.4 ด้านผลผลิต ผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด อย่างมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (วรเดช จันทรศร, 2554, น.104 - 109) การวัดผลผลิตของการนำนโยบายไปปฏิบัติวัดได้จาก ปริมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย และคุณภาพ ซึ่งผลการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วเมื่อพิจารณา ตามเกณฑ์ดังกล่าว ถือได้ว่าประสบผลสำเร็จ มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด ไว้ โดยความสำเร็จของการดำเนินงานส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การติดตาม ควบคุม ความก้าวหน้าของ นโยบายให้เป็นตามแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานตามนโยบาย ให้สำเร็จอย่างแท้จริงนั้นนโยบายต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาทับนโยบายอื่น ไม่มีปัญหาทางด้านมาตรการ และต้องไม่มีปัญหาด้านมนุษยธรรมหรือศีลธรรม อย่างไรก็ตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้วนั้นยังต้องติดตามและประเมินผลความสำเร็จของนโยบายหลังสิ้นสุดแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต่อไป

2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด สระแก้ว ได้แก่ (1) บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจด้านเขตเศรษฐกิจ พิเศษที่ถูกต้อง (2) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารขาดความทันสมัยและต่อเนื่อง (3) ประชาชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อย (4) ระเบียบและขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ไทยและกัมพูชา มี ความแตกต่างกันในบางเรื่อง (5) ความล่าช้าในการดำเนินงานของผู้รับเหมา การฟ้องร้องผู้บุกรุกที่ดิน และ (6) ความเชื่อมั่นของนักลงทุนจากความล่าช้าในการดำเนินงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและ การจัดทำผังเมืองสอดคล้องแนวคิดปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติของวรเดช จันทรศร (2554, น.98 -103) ที่กล่าวว่า ปัญหาทางด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายปฏิบัติในปัจจัยด้าน บุคลากรและด้านวิชาการเกี่ยวกับนโยบายนั้นและปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพันของ องค์กรหรือบุคคลสำคัญ การนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งอาจหมายรวมถึงประชาชน และสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของอติเรก พันเชื้อว (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษชายแดนในพื้นที่จังหวัดตาก” พบว่า ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ได้แก่ ขอบเขตพื้นที่ไม่ชัดเจน ข้อกฎหมายไม่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนา ขาดการให้ข้อมูลและการสร้างความเข้าใจที่เพียงพอ และการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษยังไม่ชัดเจน และสอดคล้องผลการวิจัยของศรีนทิพย์ ประเสริฐนันทน์ (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ พบว่า ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษมีปัญหาข้อเท็จจริงดังนี้ (1) ปัญหาสิทธิประโยชน์ของการลงทุน (2) ปัญหาการกำกับดูแล (3) ปัญหาสิ่งแวดล้อมและผังเมือง และ (4) ปัญหารูปแบบเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งปัญหาทางด้านระเบียบกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อปัญหาความเชื่อมั่นของนักลงทุน และความล่าช้าในการดำเนินงานของผู้รับเหมา

3. การรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจ ร้อยละ 81.70 สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณ สุขประดิษฐ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความรู้ของประชาชนต่อนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” พบว่า ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.25 และ ระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สรวุฒิ จงสกุล (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้และความคิดเห็นของประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อโครงการทวาย” พบว่า การรับรู้โครงการ “ทวาย” อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินนโยบายฯนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมาก จึงได้มีการประชาสัมพันธ์หลายช่องทางทั้ง ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประชุมชี้แจงของจังหวัด/การประชุมประชาคมหมู่บ้าน และ วิทยุ/วิทยุชุมชน/เสียงตามสาย เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมบ้างในบางครั้ง ในด้านการประชุมรับฟังข้อมูล แสดงความคิดเห็น เสนอความต้องการในการพัฒนาตามนโยบายฯ และร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการรับรู้ (กันยา สุวรรณแสง, 2544) ที่อธิบายว่าเป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความเข้าใจ (understanding) การคิด (thinking) การรู้สึก (sensing) ความจำ (memory) การเรียนรู้ (learning) การตัดสินใจ (decision) การแสดงพฤติกรรม (behavior) แต่จากผลการศึกษาพบว่าซึ่งถึงแม้ประชาชนจะรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว ร้อยละ 81.70 แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนกับเข้ามามีส่วนร่วมเป็นครั้งคราวเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายฯมีลักษณะจากบนลงล่าง (top-down) ประชาชนจึงมีส่วนร่วมเฉพาะขั้นการให้ข้อมูล (informing) และขั้นการรับฟังความคิดเห็น (consultation) แต่ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมของพลเมืองของอาร์นสไตน์ (Aronstein, 1969, อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล, 2552) ซึ่งกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมเป็นกลุ่ม

ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ ตัวแทนซื้อขายที่ดิน ผู้กระหนาบจากการเวนคืนที่ดิน เป็นต้น

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้ว จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดสระแก้วดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจังหวัดสระแก้วควรปรับปรุงและพัฒนาการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการลงทุน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อหลัก เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ Facebook และ Line ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาที่สนใจ โดยควรปรับเพิ่มข้อมูลและรายละเอียดความก้าวหน้าในการพัฒนาพื้นที่ทุกเดือน ในทุกด้านเพื่อสร้างการรับรู้และสร้างความเชื่อให้แก่นักลงทุน

2) จังหวัดสระแก้วควรจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการขับเคลื่อนแผนงานหลักยึดตามแผนงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนกลาง ดังนั้นจังหวัดสระแก้วควรจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว” ในส่วนของจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในจังหวัดใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการทำงานไปสู่เป้าหมายของนโยบายเขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วร่วมกัน

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยปรับปรุงและเพิ่มการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องขับเคลื่อนสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนและจัดกิจกรรมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานจากทุกกลุ่มในชุมชน

4) จังหวัดสระแก้วและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยร่วมผลักดันแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตัดสินใจการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยกำหนดให้มีองค์การบริหารจัดการในพื้นที่โดยให้อำนาจในการบริหารงานที่เป็นอิสระอย่างเบ็ดเสร็จ มีกฎหมายจัดตั้งและบริหารงานเป็นของตนเอง มีอำนาจในการบริหารจัดการผังเมืองในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและผู้อาศัยในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจังหวัดสระแก้วควรปรับปรุงและพัฒนาการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการลงทุน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อหลัก เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ Facebook และ Line เป็นต้น
2. จังหวัดสระแก้วควรจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว” ในส่วนของจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในจังหวัดใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการทำงานไปสู่เป้าหมายของนโยบายเขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วร่วมกัน
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยปรับปรุงและเพิ่มการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องขับเคลื่อนสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนและจัดกิจกรรมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานจากทุกกลุ่มในชุมชน
4. จังหวัดสระแก้วและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานในพื้นที่ร่วมผลักดันแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการและการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆ เช่น ใน 5 พื้นที่เริ่มต้นที่ประกาศ ตาก มุกดาหาร ตราดและสงขลา เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระหว่างการดำเนินนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของแผนงาน โครงการต่างๆ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเมื่อนโยบายดำเนินการเสร็จสิ้นและประเมินผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate Outcomes) ของนโยบายที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- กันยา สุวรรณแสง. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป = General psychology*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : รวมสาธิต.
รติมา คชนันทน์. (2559). *จับตาสระแก้ว นำร่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรับเออีซี. บทความวิชาการประเด็นร้อน*. ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.เข้าถึงได้จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/e_hotissue.html.

- วรเดช จันทรศร. (2554). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ศรินทิพย์ ประเสริฐฐานนท์. (2552). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภชัยวิชัยกสิกรไทย. (2559). *เขตเศรษฐกิจพิเศษ โอกาสทางของ SME ไทย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/BorderSEZsForThaiSMEs2.pdf>.
- ศุภชัยศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2558). *รูปแบบ/ปัจจัยแห่งความสำเร็จ-ล้มเหลว การตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ*. *เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ 17/58 (1-15 มิ.ย.58)*. กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา(องค์การมหาชน). (2558). *แนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนของไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน).
- สรุทธิ จงสกุล. (2556). *การรับรู้และความคิดเห็นของประชาชน ตำบลบ้านเก่าอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อโครงการทวาย*. *หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *โครงการติดตามประเมินผล การดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล*. เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก <http://sez-valuation.com>.
- อดิเรก พันเขียว. (2557). *การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก*. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 4(6), 1-14.
- _____. (2559). *ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ในพื้นที่จังหวัดตาก*. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 5(1), 89-125.
- อรุณ สุขประดิษฐ์ (2559). *ความรู้ของประชาชนต่อนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. *งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์.
- Arnstein, Sherry R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216-224.

Stufflebeam, Daniel L. et al. (1971). *Education Evaluation and Decision Making*. Itasca, Illinois: Peacock Publisher.

Van Meter, D. S. & Van Horn C. E. (1975). The policy implementation process: A Conceptual Framework. *Administration and Society*, 9(46), 4.

Yamane Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York: Harper and Row Publication.